

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาและวิจัยเรื่องหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ ได้กำหนดวิธีวิทยาการวิจัย เพื่อการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviewing) และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เมื่อนำข้อมูลสาระสำคัญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จนกระทั่งได้จัดทำเป็นหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ แล้วจะนำไปสู่การรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากประชากรที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์ เพื่อนำเอาข้อวิพากษ์ไปปรับปรุงแก้ไขคำตอบให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยมีรายละเอียดวิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

การวิจัยเอกสารเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประเภทเอกสารและประเด็นที่ต้องการใช้วิเคราะห์ คือ การบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์และหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ รวมถึงตำรา รายงานวิชาการ และบทความทั้งของไทยและต่างประเทศเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์และการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งข้อมูลเอกสารที่ได้มานั้นจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อการจัดทำหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดหัวข้อของข้อมูลเอกสารที่จะศึกษาทบทวนไว้ ดังนี้

1.1 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการดำเนินงานของสหกรณ์

เป็นการวิจัยที่นำเอาข้อมูลเอกสารคือ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลจากตำรา รายงานวิชาการ เอกสารรายงานการประชุมสัมมนา วิทยานิพนธ์ และบทความ โดยมีแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ ดังนี้

- 1) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการดำเนินงานของสหกรณ์
 - (1) แนวคิดการสหกรณ์ (Co-operative Concept)
 - (1.1) แนวคิด ค่านิยม และอุดมการณ์ทางสหกรณ์ (Co-operative Concept Values and Ideology)
 - แนวความคิดทางสหกรณ์ (Co-operative Concept)
 - ค่านิยมทางสหกรณ์ (Co-operative Values)
 - อุดมการณ์สหกรณ์ (Co-operative Ideology)
 - (1.2) ความหมายของสหกรณ์
 - (1.3) พัฒนาการของสหกรณ์
 - พัฒนาการของสหกรณ์ในต่างประเทศ
 - พัฒนาการของสหกรณ์ในประเทศไทย
 - (1.4) ลักษณะเฉพาะของสหกรณ์ (Co-operative Identity)
 - (1.5) ประเภทของสหกรณ์
 - (1.6) ประโยชน์ที่จะได้รับจากสหกรณ์
 - (2) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ (Administrative Management Concept)
 - (2.1) พัฒนาการแนวคิดการบริหารจัดการ
 - (2.2) ความหมายของการบริหารจัดการ
 - (2.3) ปัจจัยพื้นฐานในการบริหารจัดการ (Management Resources)
 - (2.4) กระบวนการบริหารจัดการ
- 2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ
 - (1) ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management Theory)
 - (2) ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory)
 - (3) ทฤษฎีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management Theory)
- 3) หลักการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการดำเนินงานของสหกรณ์
 - (1) หลักประชาธิปไตย (Democracy Principles)
 - (2) หลักการสหกรณ์ (Co-operative Principles)
 - (2.1) หลักสหกรณ์ของผู้นำแห่งเมืองรอชเดล
 - (2.2) หลักการสหกรณ์ของ ICA. Co-operative Principles
 - (2.3) หลักการสหกรณ์ของไทย

1.2 สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบการบริหารและดำเนินกิจการสหกรณ์

- 1) การบริหารและดำเนินกิจการของสหกรณ์ไทยตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์
- 2) สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบจากการบริหารและการดำเนินกิจการสหกรณ์ไทย

1.3 การบริหารและดำเนินกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ของต่างประเทศ

- 1) การบริหารและดำเนินกิจการสหกรณ์ของประเทศอังกฤษ (England)
- 2) การบริหารและดำเนินกิจการสหกรณ์ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Federal Republic of Germany)
- 3) การบริหารและดำเนินกิจการสหกรณ์ของประเทศญี่ปุ่น (Japan)

1.4 หลักธรรมาภิบาล (Good Governance Principles) ขององค์กรระหว่างประเทศและของไทย

- 1) ความหมายและพัฒนาการของ Good Governance
- 2) ความสำคัญของหลัก Good Governance ที่ใช้ในการบริหารและดำเนินกิจการ
- 3) หลักการที่เป็นองค์ประกอบ Good Governance ขององค์กรระหว่างประเทศและของไทย
 - (1) หลักการที่เป็นองค์ประกอบ Good Governance ขององค์กรระหว่างประเทศ
 - (2) หลักธรรมาภิบาล (Good Governance Principles) ขององค์กรในประเทศไทย

(2.1) หลักธรรมาภิบาล (Good Governance Principles) ของการบริการจัดการที่
องค์กรภาครัฐ

(2.2) หลักธรรมาภิบาล (Good Governance Principles) ของการบริการกิจการที่
องค์กรภาคธุรกิจเอกชน

1.5 งานวิจัย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์โดยตรงระหว่างผู้วิจัยกับประชากรสัมภาษณ์ตามประเด็นสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งประชากรสัมภาษณ์นั้นเป็นบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดและกำกับนโยบายด้านสหกรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงนักวิชาการด้านสหกรณ์ที่มีความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ เพื่อให้ความเห็น เหตุผล ความจำเป็นในการจัดทำหลักการของการบริหารกิจการที่ดีของสหกรณ์ของไทย ซึ่งกลุ่มประชากรล้วนเป็นผู้บริหารกิจการสหกรณ์ ผู้กำหนดนโยบายและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมถึงนักวิชาการด้านสหกรณ์ รวมทั้งสิ้น 10 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่เป็นผู้กำกับและส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทุกประเภทตามกฎหมาย จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

- 1) กรรมการคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ จำนวน 1 คน
- 2) อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน
- 3) อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน
- 4) ประธานกรรมการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

จำนวน 1 คน

กลุ่มที่ 2 ประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่เป็้นนักวิชาการด้านสหกรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักสหกรณ์แห่งชาติ รวมถึงประธานอนุกรรมการเกษตรและสหกรณ์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 ประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ที่เป็นผู้บริหารกิจการสหกรณ์ที่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ประธานกรรมการชุมนุมสหกรณ์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 2 คน

การศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์และจัดทำ “หลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์” มีความจำเป็นที่จะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารควบคุม หรือกำกับส่งเสริมกิจการสหกรณ์ไทยในปัจจุบัน ทั้งจากผู้บริหารงานภาครัฐและภาควิชาการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงใน 8 ประเด็น รวมถึงประเด็นที่อาจมีเพิ่มขึ้นในระหว่างการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นที่มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์หาคำตอบ ดังต่อไปนี้

1) สภาพปัญหาการดำเนินงานและการบริหารจัดการ หรือการกำกับดูแลกิจการสหกรณ์ในปัจจุบัน

- (1) ลักษณะและประเภทของปัญหา
- (2) ที่มาของปัญหา
- (3) ผลกระทบของปัญหา

2) การบริหารกิจการสหกรณ์จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนด “หลักการบริหารกิจการที่ดี” หรือไม่ อย่างไร

3) หลักการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ควรมีหลักการที่เหมือนหรือแตกต่างกับหลักการที่มีการกำหนดใช้กับภาครัฐ และภาคเอกชน (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ในปัจจุบัน หรือไม่ อย่างไร

- 4) หลักการบริหารกิจการที่ดีควรจะนำหลักการในเรื่องใดมากำหนดเป็นองค์ประกอบ
 - (1) หลักการบริหารกิจการที่ดีที่ควรจะนำมากำหนด

- (2) คำอธิบายหรือความหมายของแต่ละหลักการที่กำหนด
- (3) เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของแต่ละหลักการที่กำหนด
- 5) หลักการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ควรที่จะกำหนดเป็นหน้าที่ผูกพันที่ตัวองค์กรสหกรณ์หรือผู้บริหารสหกรณ์ (คณะกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์)
- 6) หน่วยงานภาครัฐควรมีบทบาทอย่างไรในการส่งเสริมและกำกับดูแลกิจการสหกรณ์ให้มีการนำหลักการบริหารกิจการที่ดีมาใช้ในการบริหารงานสหกรณ์
- 7) การกำหนดให้มีการนำหลักการบริหารกิจการที่ดีมาใช้กับกิจการสหกรณ์ควรเป็นมาตรการบังคับตามกฎหมายหรือมาตรการสมัครใจ
- 8) ข้อเสนอแนะ/ แนะนำอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและจัดทำหลักการของกิจการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์

3. การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co - Design)

การมีส่วนร่วมออกแบบ เป็นเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีแนวคิดที่ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้วิเคราะห์หาคำตอบตามโจทย์วิจัยนั้น ควรต้องคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงที่จะเป็นผู้หาคำตอบให้แก่ผู้วิจัยมากกว่าการที่ผู้วิจัยคิดหาคำตอบเอง เพราะถ้าฟังจากการวิจัยจะได้คำตอบที่นำมาจัดทำเป็นหลักการ (Principles) นั้นจะมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย ซึ่งอาจส่งผลทำให้เป็นคำตอบที่ไม่สามารถตอบสนองตามความต้องการและความเป็นจริงของผู้มีส่วนได้เสียได้ ดังนั้นการใช้วิธีการให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้เกี่ยวข้องโดยตรง (Stakeholders) ร่วมออกแบบนั้น จะทำให้ได้คำตอบของงานวิจัยที่สามารถจัดทำหลักการที่เหมาะสมสอดคล้องมากขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้มีส่วนได้เสียจะร่วมกันสร้างหลักการของคำตอบตามประสบการณ์ ตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และตามความต้องการของเขา แนวคิดนี้จึงเป็นการให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นประชากรที่จะมีส่วนร่วมออกแบบคำตอบตามโจทย์วิจัย จึงทำให้ได้คำตอบที่ตรงกับความประสงค์และความต้องการของกลุ่มประชานั้น

ดังนั้น การสร้างหลักการของกิจการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์นั้น ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการมีส่วนร่วมออกแบบ ออกแบบร่วม (Participatory Design, Co-Design) มาใช้โดยมีกระบวนการดำเนินการดังนี้

- 1) ประชากรร่วมออกแบบ คือ กลุ่มประชากรและผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) โดยตรงต่อผลของการจัดทำหลักการของกิจการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์จำนวนทั้งสิ้น 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มเฉพาะกับกลุ่มผสม

(1) กลุ่มเฉพาะ คือกลุ่มที่เป็นผู้บริหารกิจการสหกรณ์โดยตรงในแต่ละระดับ แต่ละองค์กรหรือแต่ละด้าน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 กลุ่มสมาชิกสหกรณ์ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) โดยตรงในกิจการสหกรณ์ จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มกรรมการสหกรณ์ ที่เป็นผู้กำหนดนโยบายและบริหารสหกรณ์ จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้จัดการสหกรณ์ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการกิจของสหกรณ์ จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มนักวิชาการสหกรณ์ที่มีประสบการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์ จำนวน 4 คน

ผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 4 กลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มประชากรเฉพาะที่เป็นชุดแรกของการทำ Co-Design

(2) กลุ่มผสม คือ กลุ่มที่มาจากการให้ประชากรกลุ่มเฉพาะแต่ละกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มผสม ซึ่งมี 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วย กลุ่มสมาชิกสหกรณ์ กลุ่มกรรมการสหกรณ์ กลุ่มผู้จัดการสหกรณ์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการสหกรณ์ กลุ่มนักวิชาการสหกรณ์ที่มีประสบการณ์ในการส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์ ซึ่งเหตุผลของการจัดให้มีกลุ่มประชากรแยกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มเฉพาะและกลุ่มผสม ก็เพราะในแต่ละกลุ่มประชากรเฉพาะนั้นย่อมมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการเกี่ยวกับสหกรณ์ที่มีความคิดเห็นในกลุ่มเฉพาะของตนไม่ต่างกัน ดังนั้นความคิดเห็นในโจทย์ปัญหาการวิจัยส่วนใหญ่จึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนกลุ่มประชากรผสมนั้นเป็นประชากรที่มาจากกรกลุ่มเฉพาะซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันตามระดับและขอบเขตแห่งอำนาจ รวมถึงหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น เมื่อได้ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในกลุ่มจึงเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ต่อกันทำให้คำตอบที่ได้มาภายใต้ประเด็นเดียวกันกับกลุ่มเฉพาะจึงอาจเหมือนกัน หรือแตกต่างจากกลุ่มประชากรเฉพาะได้

จากการดำเนินการด้วยวิธีการมีส่วนร่วมออกแบบ Model ของประชากรผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวจะทำให้ได้คำตอบที่เป็นของกลุ่มเฉพาะ 4 รูปแบบ และที่เป็นของกลุ่มผสม 4 รูปแบบ

2) ขั้นตอนการดำเนินการ มีดังนี้

- ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมด้วยการเตรียมผู้ช่วยวิจัยเพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและจดคำตอบที่เป็นข้อสรุปของแต่ละกลุ่ม กำหนดประชากรผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้เกี่ยวข้องโดยตรง (Stakeholders) กับการจัดทำหลักการของการบริหารจัดการที่ดีสำหรับสหกรณ์ แล้วมีหนังสือเชิญ

กลุ่มประชากรให้เข้าร่วมจัดทำกรสร้างหลักการของการบริหารกิจการที่ดีดังกล่าว โดยจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการร่วมออกแบบรูปแบบพร้อมด้วยกระดาษพร้อมปากกาเขียนคำตอบเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมของทุกกลุ่ม

- ขั้นตอนการ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงเช้า เป็นช่วงของการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 4 กลุ่ม

ช่วงบ่าย เป็นช่วงของการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่มประชากรผสม 4 กลุ่ม

การดำเนินการทั้ง 2 ช่วงดังกล่าว แม้กลุ่มประชากรจะแตกต่างกัน แต่ก็ใช้ประเด็นหรือหัวข้อในการร่วมออกแบบเหมือนกัน จะมีการเลือกประธานกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่นำเสนอคำตอบของกลุ่มต่อที่ประชุม โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดหัวข้อเป็นประเด็นไว้ให้กลุ่มประชากรที่กำหนดใช้เป็นประเด็นในการร่วมกันออกแบบ

ขั้นตอนที่ 2 ให้กลุ่มประชากรเฉพาะทั้ง 4 กลุ่ม แยกกันดำเนินการออกแบบร่วมกันในแต่ละกลุ่ม เลือกผู้แทนกลุ่มทำหน้าที่เป็นประธานเพื่อนำเสนอข้อคำตอบของกลุ่ม และดำเนินการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หาข้อยุติเป็นคำตอบของกลุ่มในแต่ละประเด็นตามหัวข้อที่กำหนดไว้ โดยมีผู้ช่วยวิจัยที่อยู่ประจำแต่ละกลุ่มอำนวยความสะดวกในการจดเนื้อความตามที่แต่ละกลุ่มร่วมกันออกแบบเป็นคำตอบร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 ให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มประชากรเฉพาะดำเนินการนำเสนอในการจัดทำหลักการบริหารกิจการสหกรณ์ที่ดี พร้อมความคิดเห็นของกลุ่มตนต่อที่ประชุมทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 1-3 ปกติจะดำเนินการในช่วงเวลาเช้า โดยจะใช้เวลาดำเนินการประมาณ 2 ชั่วโมง

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยจัดกลุ่มประชากรใหม่ โดยจัดมาจากตัวแทนของประชากรกลุ่มเฉพาะแต่ละกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มประชากรผสม 4 กลุ่ม แล้วดำเนินการเช่นเดียวกันกับขั้นตอนที่ 1-3 ข้างต้น ซึ่งจะใช้เวลาดำเนินการในช่วงเวลาบ่ายของวันเดียวกันประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งจะทำให้เกิดความต่อเนื่องในเนื้อหาและความคิด จากนั้นผู้แทนแต่ละกลุ่มประชากรผสม จะได้นำเสนอหลักการพร้อมความคิดเห็นของกลุ่มตนต่อที่ประชุมทั้งหมดเช่นเดียวกันกับช่วงเวลาเช้า

ประชากรผู้ร่วมออกแบบจะเห็นความเหมือนและความแตกต่างพร้อมเหตุผลความคิดของรูปแบบที่แต่ละกลุ่มจัดสร้างขึ้นมา ซึ่งเป็นคำตอบที่ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบและเป็นข้อมูลสำหรับสร้างหลักการบริหารกิจการสหกรณ์ที่ดีต่อไป

อนึ่ง ในการจัดทำ Co-Design นั้น ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์มาจัดทำเป็นร่างหลักการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ไว้ก่อนแล้ว จากนั้นจึงนำประเด็นในร่างหลักการดังกล่าว

เสนอต่อกลุ่มประชากรเฉพาะและกลุ่มประชากรผสมทุกกลุ่ม เพื่อให้ใช้เป็นข้อมูลในการร่วมกัน ออกแบบในแต่ละกลุ่ม ซึ่งคำตอบที่ได้จะเป็นคำตอบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 4 กลุ่ม 4 คำตอบ และจากประชากรกลุ่มผสม 4 กลุ่ม 4 คำตอบ รวมเป็น 8 คำตอบ ซึ่งผู้วิจัยจะได้ใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

4. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมโดยวิธีวิทยาการวิจัยดังที่ได้กล่าวไว้แล้วนั้นมาทำการวิเคราะห์โดย แยกการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้จากการนำข้อมูลการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งในและต่างประเทศ การบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ขององค์กรทั้งต่างประเทศและของไทยที่ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐและธุรกิจภาคเอกชน รวมถึงสภาพปัญหาและผลกระทบจากการบริหารและการดำเนินกิจการสหกรณ์ไทยที่ขาดหลักการบริหารกิจการที่ดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นประเด็นปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดของการบริหารและดำเนินกิจการสหกรณ์ในปัจจุบัน และเพื่อให้ได้องค์ประกอบของหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมกับสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดทำหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาวิเคราะห์ร่วมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารจนทำให้ได้ร่างหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ แล้วนำไปสู่การจัดทำ Participatory Design, Co-Design จนได้คำตอบมา

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการนำเอาคำตอบที่ได้จากการทำ Co-Design มาวิเคราะห์ร่วมกับร่างหลักการบริหารกิจการสหกรณ์ที่ดีจะทำให้ได้คำตอบของหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์

5. การจัดทำหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์

การวิจัยนี้มีแนวคิดว่าการบริหารและดำเนินกิจการของสหกรณ์ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นเพียงการปฏิบัติตามลายลักษณ์อักษรแห่งกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังขาดหลักการบริหารกิจการที่ดีที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการบริหารกิจการของสหกรณ์ แม้ว่าจะมีความพยายามจะนำองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการหรือการกำกับกิจการที่ดีมาประยุกต์ใช้ก็ตาม แต่ยังไม่ตรงกับบริบทของสหกรณ์อย่างสอดคล้อง จึงเกิดปัญหาต่อวิธีปฏิบัติเรื่อยมา จึงนำมาสู่การศึกษาวิเคราะห์ที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้คือ การสร้างหลักการของการบริหารกิจการที่ดีสำหรับ

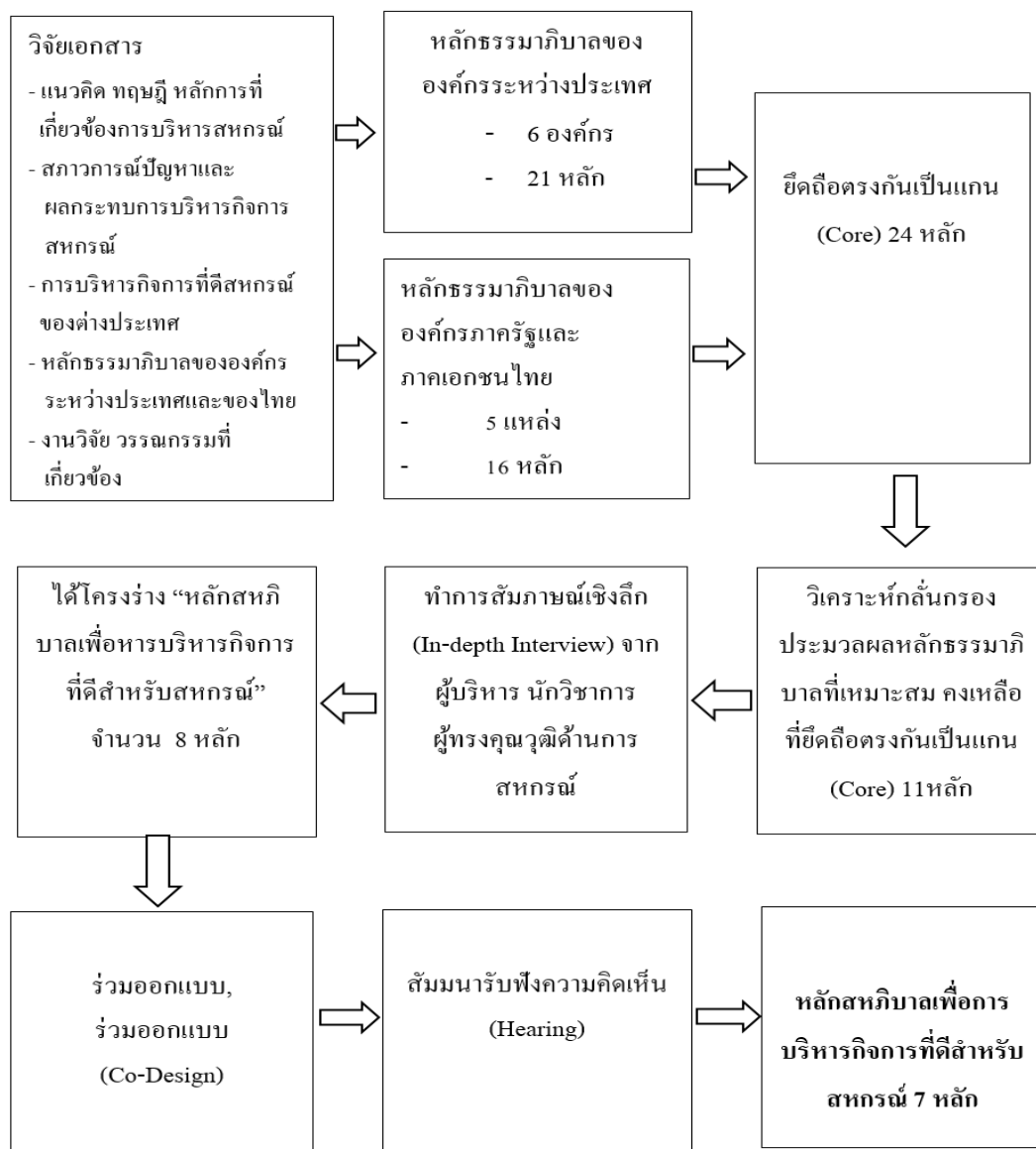
สหกรณ์โดยครอบคลุมในประเด็นหลักการบริหารและดำเนินกิจการของสหกรณ์ การนำเอาผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ มาวิเคราะห์เป็นองค์รวมร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และข้อมูลจากการจัดทำ Participatory Design, Co-Design เพื่อสร้างหลักการบริหารกิจการสหกรณ์ที่ดีตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับจัดทำหลักการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

6. การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

เมื่อผู้วิจัยได้คำตอบการวิจัยโดยมีหลักการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ที่เป็นต้นแบบแล้ว เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าหลักการบริหารกิจการสหกรณ์ที่ดีนั้นสามารถที่จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้จริงจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและดำเนินกิจการของสหกรณ์ ผู้วิจัยจึงจะใช้วิธีการสัมมนารับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากประชากรที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารและดำเนินกิจการของสหกรณ์ ประกอบด้วย บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการสหกรณ์โดยตรง ผู้บริหารสหกรณ์ที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการบริหารสหกรณ์ และผู้ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลและส่งเสริมพัฒนาสหกรณ์ โดยผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลจากการวิจัยเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาดังกล่าวได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เป็นหลักการบริหารกิจการที่ดีสำหรับสหกรณ์ที่มีลักษณะเฉพาะที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้นำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการบริหารและดำเนินกิจการสหกรณ์ นอกเหนือจากการมุ่งเน้นหลักกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพียงด้านเดียว ซึ่งย่อมเป็นการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่อาจสร้างความเสียหายได้อย่างชัดเจน เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างเสถียรภาพให้แก่ระบบสหกรณ์ ตลอดจนเป็นการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของสหกรณ์และสมาชิกให้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะเกิดประโยชน์ต่อระบบสหกรณ์ของประเทศ

วิธีวิทยาการวิจัยที่นำมาใช้สามารถแสดงถึงความเชื่อมโยงของแต่ละวิธีตามแผนภูมิได้
ดังนี้

ภาพประกอบที่ 3.1 แผนภูมิแสดงโครงสร้างการจัดทำหลักสหภิบาลเพื่อการบริหารกิจการสหกรณ์ที่ดี